

Universitātes avīze

Ceturtdiena, 1993. gada 23. septembrī. Maksā 5. santimus. Nr. 2.

Bieži gatavošanās svētkiem rada lielāku prieku nekā paši svētki, bet šoreiz gaidīšana bija rūpju un satraukuma pilna, taču tikšanās svētki īsti saprasti, kad tie ir pagājuši.

ROMAS PĀVESTS JĀNIS PĀVILS II LATVIJAS UNIVERSITĀTĒ

Universitāte bija uzposta un svinīga, rektors, prorektori un dekāni goda talāros, ieradušies visu Latvijas augstskolu vadītāji, kultūras un zinātnes darbinieki, arī studenti.

Romas pāvests Jānis Pāvils II Latvijas Universitātē

MĀRA DEDZIŅA ("Izglītība") foto

LU rektors Juris Zaķis 9. septembra uzrunā pāvestam pieminēja, ka šis ir laiks atvērtām sirdīm. Tātad jāmacās dzirdēt vienam otru, jāmacās vairāk dot nekā ņemt.

Romas pāvests Jānis Pāvils II dāvāja ne tikai garīgu enerģiju, bet arī četras enciklikas: "Redemptor Hominis" ("Cilvēka Pestītājs"), "Laborem Exercens" ("Darba darītājs"), Pāvesta Leo XIII encikliskās vēstules "Rerum Novarum" 100. gadadienai veltīto enciklisko vēstuli "Centesimus annus" ("Simtgade"), Pāvesta Pāvila VI enciklikas "Populorum Progressio" 20. gadadienai veltīto enciklisko vēstuli, kā arī trīs pāvesta medaļas.

(turpinājums 4. un 5. lpp.)

28. septembrī – ieejam LU 75. jubilejas gadā,
pl. 8.00 – dievkalpojums sv. Pāvila baznīcā,
pl. 10.00 svinīgā sēde LU Lielajā aulā – diplomu izsniegšana Goda doktoriem un Goda biedriem (skat. 3. lpp.).

Mēnesis laika gatavoties darbinieku ballei "Māmuļā" –dāmas šuj vakarkleitas, bet kungi spodrīna cilindrus.

ILZE BRINKMANE

VISS NOTIEK

-Latvijā šobrīd sācies rudens. Cilvēki vāc ražu ziemai. Latviešiem otrā maize ir kartupeļi, tādej šeit varbūt neesam tik daudz, kas vēlas baudīt gara maizi. Bet esam tie, kas gribēja šodien šeit būt — Universitātē, Mazajā aulā dzejnieces GUNAS IKONAS dzejas pēcpusdienā.

Septembrī ražu vāc dzejnieki, jo ir Dzejas dienas, — tā teicu 12. septembrī, atklājot šo notikumu. Pasākumu organizēt bija uzticēts "Universitātes Avizes" kolektīvam.

Ikonas kundze ļoti vēlējas šo sastapšanos ar Universitāti, ar Mazo aulu, jo no 1941. līdz 1944. gadam LU studējusi dabaszinības, līdztekus mācoties Leo Svempa mākslas studijā un Zentas Mauriņas literārajā studijā. 1944. gadā devusies trimdā uz Vāciju, kur turpinājusi studijas Tībingenas universitātē un arī Eslingenas mākslas skolā pie profesora Liberta.

1948. gadā izceļojusi uz Toronto Kanādā. Kopš 1972. gada piedalījies Amerikas latviešu apvienības Kultūras fonda un Kanādas latviešu mākslinieku vienības "Latvis" izstādēs.

G. Ikonas recenzijas par latviešu mākslas izstādēm Kanādā publicētas laikrakstā "Laiks" un "Latvija Amerikā", kā arī žurnālā "Daugavas Vanagu Mēnešraksts", kurā kopš 1973. gada viņa ir literatūtūras un mākslas nodaļas redaktore. Latviešu Preses biedrības un Latvijas PEN kluba biedre, Kanādas dzejnieku asociācijas locekle. Tāpat darbojas akadēmiskā organizācijā RAMAVE, mākslinieku vienībā LATVIS un COLOUR and FORM ART. Ikonas kundzes dzīvesbiedrs E. Krūmiņa kungs arī ir mākslinieks, veido dekorācijas Kanādas televīzijā.

Ikonas kundze literatūrā darbojas kopš 60. gadiem. Izdoti dzejas krājumi "Kodols" (1972), "Patiesības medībās" (1981), "Pēc negaistiem" (1988).

Dzejoļi angļu valodā publicēti Kanā-

□ Skatuves mākslinieki J. Strenga un M. Zemdega vēl brīdi "UA" redakcijā.

das literārajos izdevumos, tāpat publikācijas ir ASV, Eiropas, Austrālijas literārajos žurnālos un antoloģijās. Dzejoļi komponēti un godalgoti.

Pati dzejniece autobiogrāfiskajā darbā "Bērnības zvaigznāji", kas izdots 1991. gadā Kanādā, raksta:

"Dzeja — manā izjūta — kāpināts dzīvības pulss, valodas maģija, iekšskata atklāsmē. Vienreizēja un reizē pārlaicīga.

Glezniecības / grafikas tēmas — pēdējos 10 gadus par dzīvības pirmsākumiem, digli, gēniem, zvaigznājiem.

Sik — un Lielpasauļu kopsakarības vizuālā izteiksmē."

Dzejniece Guna Ikona "Bērnības zvaigznājos" jautā: "Un kā ar valodas maģiju? Ar dzeju tā man dabīgi saaug kā āda ar audiem. Bet prozā grūtāk tverama. Patiesība kā Varavīksnes forele šmaugi izlokās, veikli aizpeld strausta straujā straumē. Nenoķerama. Tik tās

ena šur tur vel pazib gaišo smilšu gultne.

Kas beidzot uzrakstīts? Sis tas. Un noklusēts? Vairak."

Klat bija skatuves mākslinieki, kurus dzejniece vēlējas redzēt un dzirdēt — aktieri Māra Zemdega un Juris Strenga. Jauniešu koris diriģenta Edgara Račevska vadībā dziedāja Longina Apkalna komponēto dzejoļi "Lautais laiks".

Laiku un iespēju atrakt bija radis pat maestro Leonids Vigners. Viņš vēl pilns apņēmības Ikonas kundzes dzeju parverst muzika. Račevska kungs aicināja to darīt arī komponistiem Arturam Maskatam un Peterim Plakidim.

Tatad viss notiek, lai arī dzīvojam katrs savu okeāna pusi.

P. S. Vienīgi nepatīkami parstēdza fakts, ka durvju sardze nesaprata ne vārda latviski (Ikonas kundze runa vēl tikai angļu, vacu un franču valodā), un lika lugties, lai viņa atslēgtu durvis katram, kas vēlejas apmeklēt šo pasākumu. Tikai vēlāk vakara nezin kādēļ durvis stāvēja vaļa, jo par Lielo aulu šī kundze bija saņēmusi instrukciju.

Tas jau nekas, ka savu vīešņu bijam pieteikuši pirms diviem mēnešiem.

Drošibal jābut, bet jaukak būtu bijis, ja atbilde skanētu latviski: "Laiplni ludzam Latvijas Universitate".

Mums ļautais laiks mīlestībai vai naidam

ātri steidzas

arvien ātrak un ātrak, līdz beidzot kārotā tāla robeža sasniegta —

un kad aparšņa dalījums izplēn, zeme un debess

ir viens vienīgs gaismas aplis.

□ Prieks dziedāt dzejniecei

┆ Maestro L. Vigneram, E. Račevskim un dzejniecei G. Ikonai cieša apņēmšanās — dziesmas būs!

TENĀ NIGUĻA foto

Pamatojoties uz LU Vēstures un filozofijas fakultātes, Fizikas un matemātikas fakultātes un Cietvielu fizikas institūta priekšlikumiem, LU senāts 1993. gada 26. aprīlī piešķirt goda doktora grādu 5 izcilēm zinātniekiem. To apstiprināšu dokumentu izsniegšana notiks 28. septembrī.

SVEICAM JAUNOS LU GODA DOKTORUS!

Aarhus universitātes profesoru Oli Horgaardu (izvirzījusi LU Vēstures un filozofijas fakultāte)

Oslo universitātes profesoru Tori Hansenu (izvirzījusi LU Vēstures un filozofijas fakultāte)

Maincas universitātes profesoru Ervinu Oberlenderu (izvirzījusi LU Vēstures un filozofijas fakultāte)

Liepājas Pedagoģiskās augstskolas profesoru Jāni Menci (izvirzījusi LU Fizikas un matemātikas fakultāte)

Vīnes tehniskās universitātes profesoru Haraldu Vēberu (izvirzījis Cietvielu fizikas institūts)

PIRMAIS HABILITĒTAIS DOKTORS LPA

Vēl pavasari Rīgā risinājās notikums, kuram ir paliekoša nozīme Latvijas, Liepājas un jo īpaši mūsu augstskolas vēsturē: profesors JĀNIS MENCIS par darbu kopumu "Matemātikas mācīšanas metodiskā sistēma pamatskola" ieguva Latvijā augstāko zinātnisko grādu — kļuva par habilitēto doktoru pedagoģija. Jāatzīmē, ka mūsu valsti šāda zinātniskā kvalifikācija pedagoģija ir tikai dažiem cilvēkiem.

Jau daudzus gadus profesors Jānis Mencis Latvijā un pasaulē kopumā ir pat vairāk pazīstams nekā mūsu augstskolā. Pēc viņa sarakstītajām grāmatām matemātiku ir mācījušās divas peckara Latvijas paaudzes. Profesors ir praktiski visu latviešu sākumskolas skolotāju un daudz 5.-12. klašu matemātikas skolotāju un mūsu Izglītības ministrijas speciālistu galvenais padomdevējs matemātikas mācīšanas jautājumos. Viņa lekcijas ir klausījušies norveģu, poļu, krievu, baltkrievu, lietuviešu un citi studenti. Gluži dabiski rodas jautā-

jums, kāpēc Jānis Mencis par habilitēto doktoru kļuva tikai tagad. 1993. gada aprīlī, nevis pirms gadiem 20 — 30. Atbilde ir vienkārša: 1942. — 1944. gada Jānis Mencis bijis "ne taja armija", t.i., dienējis latviešu leģiona. Par to viņš līdz 1947. gadam ir atradies koncentrācijas nometnes. Padomju Latvijas laikā netika izlaists uz arcezemem, bet zinātņu kandidata disertāciju vāreja aizstāvēt tikai 1977. gada.

Profesora habilitācijas procesa atklāšanas kāds interesants fakts: viņa pirma personīgi sarakstīta gramata ir izdota jau 1941. gada. Tas nozīmē, ka Jāņa Menča gramatas ir pazīstamas jau vairāk nekā pusgadsimtu.

Matemātikas katedras pasniedzēji ir lepni, ka ir J. Menča tuvākie koleģi un sveic profesoru sakara ar lielo notikumu.

E. ĢINGULIS.

Matemātikas katedras vadītājs
(*"LPA Vestis"*)

DIPLOMI PEDAGOGIEM UN PSIHOLOGIEM

17. septembrī LU Habilitācijas un promocijas padomes Pedagoģijā sēdē 120 diplomus pirmo reizi Latvijā

saņēma habilitētie doktori un doktori — republikas pedagoģi un psihologi.

AKADĒMISKĀS VIENĪBAS

DARBA SVĒTKI PEDVĀLĒ

Akadēmisko studentu vienību dzīvē vasara savā ziņā ir atpūtas laiks. Taču tas nenozīmē, ka darbība pavisam apstājususi.

Tā, piemēram, 10. un 11. jūlijā notika nozīmīgs pasākums — akadēmiskās studentu vienības "Austrums" un studenšu vienības "Latviete" Darba svētki.

Šo tradīciju Vienību savienība sāka jau 30. gados: studenti katru gadu paveica kādu derīgu darbu.

Pagājušajā vasarā abu vienību dalībnieki Darba svētkus rīkoja Rīgas rajona Vārnu mājās — palīdzēja atjaunot kalēja sētu (interesentiem skat. "UA" 1992. gada Nr. 9/10).

Šovasar šo pašu vienību pārstāvji strādāja Sabiles tuvumā. Apmēram 2 km aiz tās atrodas Pedvāles muiža,

kurā tagad saimnieko tēlnieks Ojārs Feldbergs. Viņš iecerējis atjaunot muižas ēku. Perspektīvā plānots sakopt tuvāko apkārtni, ierīkot skulptūru dārzu, norādīt kultūrvēsturiskās vietas.

Vienībnieki no "Latvietes" un "Austruma" (kopskaitā 15 cilvēki un 2 suņi — ļoti nozīmīgas personas) sakopa un atjaunoja piemiņas zīmi kapa vietā, kur apbedīts Pedvāles muižas barons un otrā pasaules kara laikā vietējās kaujās kritušie karavīri.

Kaut arī bija visai karsts, darbs ritēja raiti, un nemanot pienāca pusdienlaiks.

Arī šoreiz visi ar baudu notiesāja šajos pasākumos par tradicionāliem kļuvošos "Spaghetti" makaronus.

Daudzus šīs patīkamās izjūtas mudināja palikt un pastrādāt vēl nāko-

šajā dienā. Iespējams, viņi arī paredzēja, ka neatkārtojams būs vakars gleznainās Abavas krastā pie uguns-kura. Nenoliedzami, tas deva spēku no rīta darboties siena pļavā un palīdzēt Abavas krasta attīrīšanai.

Tika noorganizēta pat jauka ekskursija pa Sabili un tās tuvāko apkārtni. Vērigākie pamanīja bebru celto aizsprostu, aizstaigāja līdz "princeses kapam" un vairākam citam ievēribas cienīgām vietām.

Līdz ar vakaru nāca atziņa, ka darbarūki ir mazliet noguruši, tomēr ļoti apmierināti. Un, dodoties mājup, tika nolemts, ka septembrī atkal jātiekas talkā — šeit Pedvālē.

Studenšu vienības "Latviete" saviete ANITA ŠVEDE

PĀVESTA JĀNA PĀVILA II VIZĪTE LATVIJAS UNIVERSITĀTĒ

┘ No kreisas Romas katoļu Baznīcas metropolijas arhibīskaps Janis Pujats. Romas katoļu Baznīcas pāvests Jānis Pāvils II, LU rektors profesors Juris Zaķis

ANDRA DZEŅA foto

RUNA LU Lielajā aulā:

Godājamie kungi, cienījamās dāmas!

Tuvojoties Latvijas apmeklējuma noslēgumam, priecājos tikt ar jums — akadēmiskās un kultūras pasaules pārstāvjiem. Šī pasaule man īpaši dārga, jo esmu bijis cieši saistīts ar to un šo saikni glabāju joprojām. Tāpēc šeit, Rīgas Alma Mater, jūtos kā mājās, īpaši pēc tik pagodinošas un sirsnīgas uzņemšanas, kādu jūs man veltījāt.

Ikvienam no jums mana visdziļākā pateicība. Sveicu Rīgas arhibīskapu un klātesošos bīskapus, sveicu cienījamo Universitātes rektora kungu un pateicos viņam par man veltītajiem laipnajiem vārdiem. Sirsnīgi sveicu šīs zinātnes un kultūras tradīcijām bagātās Universitātes mācību spēkus, visus klātesošos profesorus un studentus.

Katrā nācijā pastāv cieša saistība starp kultūru un Baznīcu. Šī saikne jo īpaši cieša tiecas būt Latvijā, kur valsts atjaunošanas darbs prasa visu sociālo un reliģisko komponentu devumu. Kristieši pagātnē šeit snieguši un, nešaubos, sniedz arī šodien reālu ieguldījumu zinātniskās pētniecības progresā un humanitāro zinātņu jomā. Esmu pārliecināts, ka kultūras pasaules tikšanās ar evaņģēlija patiesību un gaismu reāli palīdzēs veidot tautu, kas atvērta neiznīcīgajām gara vērtībām.

To es no visas sirds novēlu.

Pasniedzot Jums, rektora kungs, šai tikšanās reizei sagatavoto runu, es lūdzu, lai Dieva palīdzība nāk pār tiem, kas Latvijā aktīvi darbojas zinātnes un kultūras jomā, un it īpaši par visiem šīs senās un nopelniem bagātās Universitātes darbiniekiem.

Tālāko Pāvesta runas daļu lasa Romas katoļu Baznīcas Rīgas metropolijas arhibīskaps Jānis Pujāts.

Godājamie kungi, cienījamās dāmas!

Gan vakar Mežaparkā, gan šorīt Aglonā, no kurienes esmu atgriezies, sastapu ļoti daudz latviešu tautas pārstāvju: jauniešus,

darba cilvēkus, ģimeņu locekļus — visu sociālo stāvokļu un dažāda vecuma ļaudis. Viņu balsis un it sevišķi viņu lūgšanās saklausīju daudz cietušās un beidzot uz brīvas un mierīgas līdzaspastāvēšanas ceļa stāvošās tautas sirdspukstus.

Tuvojoties vizītes noslēgumam, priecājos tikt ar jums, kas pārstāvat akadēmisko un kultūras pasauli — pasauli, kas man īpaši dārga, jo pats daudzus gadus pasniedzot universitātē, darbojoties — tāpat kā jūs — cildenajā zinātniskās pētniecības darbā un ne mazāk valdzinošajā jauniešu kulturālajā audzināšanā. Tāpēc šeit, Rīgas Alma Mater, jūtos kā mājās un ceru, ka arī jūs, kas man veltījāt tik pagodinošu un sirsnīgu uzņemšanu, uz mani raugāties kā uz savējo. Paldies!

Intelektuālā kalpošana ir viena no tām jomām, kas visbūtiskāk ietekmē cilvēces dzīvi. Te runāju par "kalpošanu" šā vārda visciltenākajā nozīmē, labi apzinādamies, cik daudzkārt vēsturē vara aizvien no jauna mēģinājusi inteliģenci padarīt par savu kalponi un cik spēcīgs inteliģencei ir kārdinājums ļauties dažādiem izdevīgas kalpības veidiem. Intelektuālā kalpošana, par kuru runāju, ir kalpošana patiesībai. Šī augstā un prasīgā ideāla dēļ patiesi inteliģents vienlaikus ir patiesības svētcelnieks, aicināts būt par sirdsapziņas balsi, kritiski vērsoties pret jebkāda veida totalitārismu vai konformismu.

Aicinājums vērtēt kritiski nekādā ziņā nav pretrunā ar atvērtu sirdi pret sabiedrību un tās vajadzībām. Atvērtība ir pat nepieciešama, lai izvairītos no domas narcisma, no kā viegli rodas ideoloģiska norobežošanās un neiecietība. Cik daudz karu nav cēlušies, cik asiņu nav izliets pie galdā izgudrotu ideoloģiju vārdā, kuras nav pietiekami humanizētas dzīvā saskarsmē ar cilvēkiem, viņu traģēdijām un patiesajām vajadzībām. Doma ir vislielākais cilvēces dārgums un arī vislielākais risks. Tā tiek kopta ar attieksmi, ko nešau-

(Turpinājums no 1. lappuses)

Savukārt prof. J. Zaķis pāvestam līdzī deviņi, uz kura attēlota LU simbolika — ozols ar fakultāšu zariem, kārbā, kas drapēta LU karoga krāsā — kobaltzilā.

Alzbraucot Vatikāna valsts vadītājs mums visiem vēlēja tālredzību, gudrību un drosmi, lai uzvarētu ļauno ar labu. Labais prasa drosmi un atteikšanos, taču der leklauties viņa vārdos, ka jāvalro labais visā sabiedrības dzīvē. Tad arī droši vien piepildīsies pāvesta Jāņa Pāvila II lūgšana: lai pār jums visiem nāk bagātīga Dieva svētība!

boties var saukt par reliģisku, jo patiesības meklējumi arī tad, kad tie attiecas uz ierobežotām pasaules un vēstures realitātēm, vienmēr norāda uz kaut ko "vairāk", kas robežojas ar transcendentu, tādēļ tie ir kā ātrijs pirms Noslēpuma.

Vērsos pie jums, izsakot visdziļāko atzīnību un cieņu, godājamie Universitātes mācību spēki un zinātnieki. Vēloties uzsākt ar jums dialogu par mūs abpusēji interesējošu tēmu, lai šovakar gribētu vērst jūsu uzmanību uz to kristīgās domas šķautni, kas attiecas uz sabiedrību un tādēļ tiek saukta par "sociālo mācību". Uzdrošinos pieņemt, ka tā jūsu modina likumīgu zinātnisko interesi, kad jaunajā Latvijā tagad šajā Universitātē tā var tikt brīvi apspriesta.

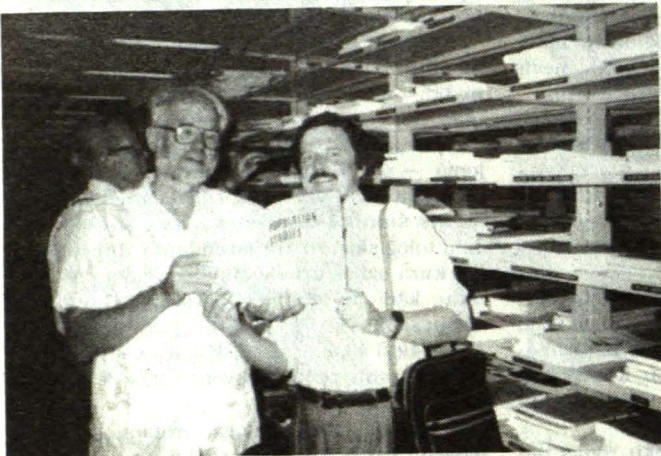
Jūtu nepieciešamību vispirms noskaidrot, kas nav Baznīcas sociālā mācība.

Pirmkārt, tā nav ne politiska, nedz — vēl jo mazāk, ekonomiska doktrīna. Kaut arī pastāv daži saskarsmes punkti ar reliģisko un politiski ekonomisko jomu, Baznīcas skatījumā tās saglabā savu raksturīgo autonomiju, kas jārespektē un jāsekmē. Evaņģēlija

AIJA ŠULTE

CIEMOS LABI, MĀJĀS — VĒL LABĀK jeb LU IET SAVU CEĻU

LU prorektors J. Krūmiņa kungs daudzas vasaras dienas pavadīja ārzemēs, kur tikās ar vairākiem pasaules universitāšu vadītājiem un viņu vietniekiem.

○ *Attēla no kreisas doktors Leonards Smits (Baltijas institūta vadītājs Kalifornijas Luterāņu Universitātē) un prorektors Juris Krūmiņš Losandželosas universitātes bibliotēkā skata žurnālu "Population Studies", kurā ir arī Krūmiņa kunga publikācija.*

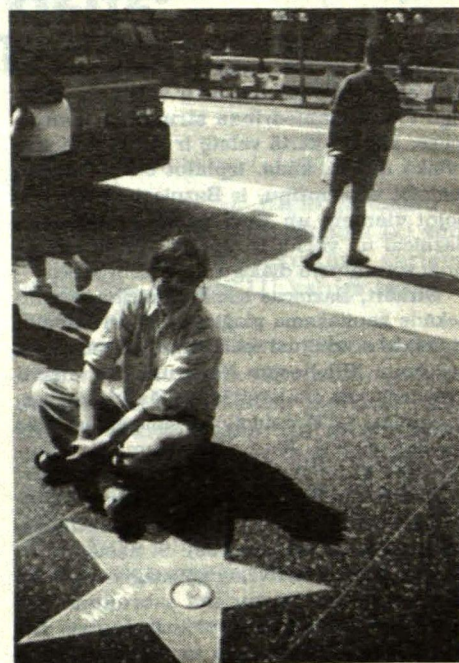
No 18. līdz 23. jūnijam Gēteborgā notika Eiropas universitāšu asociācijas rīkotais seminārs jauniešiem universitāšu vadītājiem vai viņu vietniekiem. Tajā izskatīja vairākas augstskolu problēmas un universitāšu vadišanas jautājumus. Viena no aktuālākajām problēmām Eiropas universitātēm ir centralizācija vai decentralizācija. Dažas universitātes cenšas vēl vairāk apvienoties, bet citām ir grūtības apturēt atsevišķu fakultāšu separātisma tendences.

Savukārt no 4. līdz 24. jūlijam ar ASV Informācijas aģentūras ideju un līdzekļiem Kalifornijas Luterāņu universitātē tika organizēta vasaras skola — Baltijas institūts, kas bija domāts Bal-

tijas augstskolu vadītājiem un vietniekiem. Baltiju pārstāvēja 8 cilvēki, trīs no tiem bija no Latvijas — LU prorektors J. Krūmiņš, LLU prorektors P. Bušmanis un LMA ārzemju daļas vadītāja I. Aizsiliece.

Kā rakstīja 9. jūlija "The Conejo Valley Daily News", — pedagogi no Kalifornijas Luterāņu universitātes tic, ka iemācīja baltiešiem amerikāņu augstākās izglītības sistēmas pamatus ar mērķi palīdzēt Baltijas augstskolu vadītājiem realizēt izglītības reformas dzimtenē.

Galvenais secinājums, kas radās J. Krūmiņa kungam pēc Gēteborgas un Kalifornijas apmeklējumiem, ir: "Mēs bieži atsaucamies uz pasaules pieredzi,

○ *Mūsu prorektors redzēja un piedzīvoja vēl daudz ko interesantu. Viena "greka" viņš atzinas, luk, brīdis Holivuda pie skandalozas rokzvaigznes Maikla Džeksona icmužinātas zvaigznes uz trotuara.*

bet vienotas pieredzes nav. Atšķirība pastāv pat starp vienas valsts augstskolām, jo tas ir gan valsts, gan privātas iestādes. Pasaule ir augstskolas ar studijām vairākas valodas un skolas ar mācībām tikai valsts valoda (piemēram, Spanija). Uzskatu, ka LU iet savu attīstības ceļu un tas galvenais mērķis ir būt pasaules aprīte. Pēc manām domām taja LU ir jau ickļāvusies, jo piemums macās ārzemju studentī, tātd pastāv sadarbība gan vadības, gan studentu līmenī."

ua JAUNAIS — LABI AIZMIRSTS VECĀIS

VAI VIŅI GLĀBS LATVIJAS VIDĪ?

Salīdzinoši nesenu sadarbībā ar kaimiņu valstu universitātēm TEMPUS projekta ietvaros tika izveidots Vides zinātnes un pārvaldes studiju centrs. Tam ir ārzemju partneri — Roskildes universitātes centrs (Dānija), Brīvā Berlīnes universitāte (Vācija), Lundas universitāte (Zviedrija) un Storstromas grāfistes pašpārvalde (Dānija). Pirmo reizi Latvijā 1993./94. mācību gadā augšminētās TEMPUS projekta līdzdalībasnieces kopā ar LR Vides aizsardzības ministriju organizē maģistra studijas "Vides zinātne un pārvalde" Latvijas Universitātē. Plānotais studiju sākums — 1993. gada 4. oktobrī. Studijas uzsāks 25 studenti.

Pēc vides zinātnes un pārvaldes studiju centra direktora R. Ernšteina domām, centra "galvenais uzdevums ir

starpdisciplināro, interaktīvo un grupas apmācības formu attīstība vides zinātnē un pārvaldē. Centra trīs darbības virzieni ir: informācijas datu banka un bibliotēka, apmācības kursi un programmas, ieskaitot maģistra studijas, izdevējdarbība vides izglītībā.

Viens no visveiksmīgākajiem programmas punktiem ir koordinācijas un sadarbības veicināšana starp LU dažādu fakultāšu darbiniekiem, kā arī citām Latvijas augstskolām, kas strādā vides zinību sfērā. Centrs organizē kursus un sastāda programmas, kas saistītas ar vides projektiem. Tas tiek darīts, lai varētu nodrošināt projektu mijiedarbību.

Tā bija neliela atkāpe, lai "UA" lasītājiem būtu priekšstats par to, ar ko nodarbojas viens no studiju "Vides zinātnē

un pārvaldē" organizētājiem.

Tāpat kā centru darbība, arī maģistra studijas būs multi— un interdisciplināri orientētas; tās ietvers apmācību dabas un sociālās zinātnēs, kā arī humanitārajos priekšmetos ar akadēmiska maģistra darba izstrādi individuāli un grupas projekta veidā.

Notiks angļu valodas apmācīšana ar galveno uzsvaru uz vides terminoloģiju, jo kursa programmā paredzēta plaša ārvalstu lektoru piedalīšanās.

Neapšaubāmi, ka maģistra studijas "Vides zinātne un pārvalde" kļūs par stabilu bāzi problēmas risināšanā un būs jauna pakāpe vides izglītības attīstībā Latvijā.

MAGDA RIEKSTIŅA

VASARAS NOMETNES MĒRĶIS — IEPAZĪSTINĀT AR LATVIJU

LU Filoloģijas fakultātes organizētā starptautiskā nometne, kuras mērķis bija iepazīstināt ārvalstu studentus ar Latviju un popularizēt Latviju ārpus tās robežām notika šovasar no 1. jūlija līdz 31. jūlijam Salacgrīvā. Šo nometni apmeklēja 21 ārvalstu students.

"Nometne tika organizēta, lai ārzemju jaunieši, kam ir tāda interese, varētu iepazīties ar Latvijas kultūru, vēsturi, dabu u.tml. un noklausīties augstskolas līmeņa kusus. Studentiem tika piedāvāti kursi latviešu valodā un latviešu literatūrā, Latvijas kultūrā, Latvijas vēsturē, Latvijas ekonomikā un Latvijas dabas aizsardzībā. Bija arī dažādas ekskursijas — pa Rīgu, Ziemeļvidzemi; brauciens ar laivām pa Salacu; tika apmeklēti Dziesmu svētku koncerti." Stāsta LU Filoloģijas fakultātes Latviešu literatūras katedras vadītāja IEVA KALNIŅA.

Ar ārvalstu studentiem nometnē strādāja tādi pazīstami cilvēki kā S. Radzobe, A. Jansone, L. Dumpe, V. Eihvalds un citi. Kursu "Latvijas daba un tās aizsardzība" veidoja A. Urtāne kopā ar LU Bioloģijas institūtu, kursu par Latvijas vēsturi lasīja V. Bērziņš un L. Pāvulāns.

Nometnē uzturējās studenti no ļoti dažādām Eiropas valstīm — Zviedrijas, Dānijas, Holandes, Anglijas, Igaunijas, Lietuvas un no ASV — gan latviešu, gan nelatviešu izcelsmes cilvēki. Atbrauca arī studenti, kam šī bija pirmā viesošāna Latvijā. Studenti, neapšaubāmi, bija ar nopietnu interesi par Latviju, gan tie, kas bija ieradušies no Lietuvas un Igaunijas, gan citu valstu studenti. Var pieminēt lietuviešu studentu, kas Lietuvā studē lietuviešu un itāļu valodu, kā arī ir apguvis latviešu valodu tik labā līmenī, ka iztulkojis lietuviski V. Kaijaka

grāmatu; nometnē bija ieradušās arī igauņu meitenes, kas vienīgās Tartu universitātē studē latviešu valodu un grib pētīt latviešu — igauņu un libiešu — igauņu sakarus. Holandiešu studentos, kas interesējās par Latvijas dabu un tās aizsardzību, lielu sajūsmu izraisīja Latvijas čūskas. Divi holandiešu studenti, kas interesējās par iespēju studēt LLU, grib organizēt kartupeļu audzēšanas sakarus starp Latviju un Holandi.

"Lai uz nometni atbrauktu, bija jābūt studentam vai tikko studijas beigušam un, galvenais, vismaz minimāli jāzina latviešu valoda, tāpat arī jābūt pamatojumam, kāpēc vēlas Latvijā studēt, un ieteikuma vēstulei," pastāstīja Ieva Kalniņa. "Noteikti visnoderīgākā nometne bija tiem studentiem, kas savās zemēs studē kaut ko līdzīgu tiem kursiem, ko izvēlējās apgūt šeit, kā arī citiem, kas labākā līmenī zināja latviešu valodu."

Katra kursa beigās studentiem bija jāliek vai nu ieskaite, vai eksāmens, atkarībā no apgūtās vielas. Pārbaudījumi nebija viegli, piemēram, ekonomikā katram studentam bija jāveido kāds paša izvēlēts projekts.

"Galvenā problēma, ar ko nācās saskarties jau pašā sākumā, bija studentu ļoti dažādie latviešu valodas zināšanu līmeņi. Tiem, kam šis zināšanu nebija pārāk labas, radās grūtības ar kontaktēšanos, jo visa dienas otrā puse noritēja latviešu valodā," atzīmēja Ieva Kalniņa.

"Finansiālo pusi izdevās atrisināt ar LU, kas piešķīra aizdevumu, un Izglītības Ministrijas atvēlēto līdzekļu palīdzību. Protams, nometnē bija ieradušies maksāspējīgi studenti, kas savu uzturēšanos ņē — 600 dolāru apmērā — finansēja paši."

Nometnes dalībnieki izteicās, ka, viesojoties Latvijā tikai kā tūristi, nekad neiepazītu mūsu valsti tik konkrēti un vispusīgi, kā iepazīna, uzturoties nometnē. Kur viņi varēs tieši izmantot iegūtās zināšanas un LU sertifikātu — to daudzi nevarēja pateikt, bet nometnē pavadīto laiku nenozēloja neviens. Kā visinteresantākos pasākumus ārvalstu studenti minēja tikšanos ar R. Plēpi, braucienu ar laivām pa Salacu un Vēverciema aplūkošanu. Savukārt neizprotams viņiem likās Latvijas augstais kapu kults, un labāk patika tāda veida ekskursijas, kur vairāk jāiepazīst pašam, nevis tiek stāstīts. Vispār, kopumā ņemot, studentu attieksme bija — "esam braukuši mācīties", ieskaite un eksāmenu laikā viņi labāk atteicās braukt ekskursijā, nekā pavirši lika ieskaitīti. No Latvijas aizbraucot, kopumā visi nometnes dalībnieki teica organizētājiem — turpiniet, vienīgi jāatrisina valodas problēma.

"Nākamreiz arī ir plānots uzņemt nometnē studentus, kuriem ir priekšzināšanas latviešu valodā, tiem, kam tās ir labākas, būs iespējams klausīties latviski speciālos priekšmetus, tiem, kam vājākas — varētu notikt mācības tieši valodas apguvei.

Pašreiz vēl nav atrasts risinājums problēmai, kā šāda veida nometnē varētu iesaistīt studentus no Latvijas. Ārzemju studenti ir izteikušies, ka viņi labprāt iepazītos ar Latvijas cilvēkiem, ne tikai kultūrvīdi. Latvijas studentiem samaksāt dalības maksu, jau minētos \$600, noteikti ir problemātiski, bet organizēt konkursu vai veikt atlasi, vadoties no studenta sekmēm, arī nebūtu īsti pareizi. Ja mūsu vasaras skola pastāvēs arī nākotnē, tad centīsimies iesaistīt pasniedzējus no citām valstīm," nobeigumā par nākotnes iecerēm sacīja Ieva Kalniņa.

▲ Skats uz Salacgrīvas evaņģēliski – luterisko baznīcu

ARVĪDA
MITREVICA foto

VĪNI MUMS PRASA:

KĀ STUDENTAM PAVADĪT VASARU?

Universitātes kopmītņu reforma man radījusi iespēju iepazīties un sadraudzēties ar daudziem ģeogrāfiem. Pastāstīšu par kādu interesantu pasākumu — Ģeogrāfijas fakultātes studentu vasaras praksi.

Vai jums eksistē šāda problēma, ja jūs gribat dzīvot nevis pie vecākiem, bet gan kopā ar grupas biedriem vai vienkārši studentu sabiedrībā? Nezinu, kā citu fakultāšu studentiem, bet ģeogrāfiem, ģeologiem un vides zinātnes studentiem nav jārūpējas par šo problēmu, jo viņiem katru gadu ir obligātā vasaras prakse. (Starp citu, pēdējās baumas vēsta, ka tagadējiem studentu uzsācējiem vairs tādas nebūšot. Nu, dzīvosim — redzēsīm.)

Mana sarunas biedrene ir Vides zinātnes specialitātes nu jau otrā kursa studente Liēna.

—Kur tu un tavs kurss šogad strādāja vasaras praksi?

—Daļai no kursa — mums, videniekiem, un ģeogrāfiem tā bija Cēsu rajona Taurenas pagasta Lodes muižā. Vārētu teikt, vietā, kas kādreiz esot bijusi muiža.

—Tas jau skan aizdomīgi. Kāpēc tik skeptiska attieksme pret šādu cienījamu nosaukumu?

—Kā teica pasniedzēji un 2. kurss, kas dzīvoja kopā ar mums, tur notiek remonts jau n-to gadu. Viss ir apstājies pusceļā, un nekas netiek tālāk darīts.

Pēc ārējā izskata pat nevarētu pateikt, ka tā bijusi muiža — vienkārša vienkārša māja ar kaut ko portālam un kolonnām līdzīgu, apkārt parastas kūts ēkas... Vari iedomāties, kādi tur bija dzīves apstākļi — kaut kas vidējs starp sliktu un ļoti sliktu.

—Pastāsti, lūdzu, sīkāk, vai tiešām bija tik slikti? Vai griesti bruka uz galvas, grīda vienos caurumos, pa kuriem ložņā žurku miriādes, tualete, kura ti-

kai par tādu tiek saukta utt?

—Griesti gan uz galvas nebruka, bet...

Sākumā mēs trīs nedēļas dzīvojām teltis. Prakse kopuma ilga no 5. jūlija

līdz 8. augustam. Tu ka fizmats vari ātri aprēķināt, kādu daļu no visa laika mēs pavadījām teltis, un kādu — telpās, kuras tika sauktas par civilizētām.

Tā nu pēdējo nedēļu gulējām uz matračiem, kurus pieņēmām (jeb nodedinājām) par gultām.

Pats "labākais" bija žurkas. Viņas skraidīja un ložņāja visur, ēda visu, kā rezultātā bija nobarojušas tikpat platas, cik garas. Katru nakti tās rikoja gladiatoru ciņas uz mūsu vēderiem (un ne tikai uz tiem).

Iedomājies, ka tu nakti pamosties, pakasi galvu un gribi mierīgi gulēt tālāk. Bet pēkšņi jūti — kāds turpina kasīt tavus matus!

Vispār par šo jautājumu vajadzētu runāt ar fakultātes vadību — kā drīkst

šādos antisanitaros apstākļos izmītnat cilvēkus?

Ta saucamas labiercības bija budiņa, kas sasverusies uz atz muguri apmēram 30° leņķi. Šādos apstākļos dabisko vajadzību kartošana ir gandrīz akrobatisks numurs — iecj iekša, nostāties uz cauruma, atpoga bikses; cieši turoties pie sienas, pietupies un izdari, kas darams; tad uzmanīgi piecelies, sakatojies un atri ej ara, citādi nogazisies atmuguriski.

—Ja, apstākļi neapskaužami, lai neteiktu vairāk. Bet cilvēks jau esot tads dzīvnieks, kas pierodot pie visa...

Ka jums bija ar udeni un ēšanu?

—Udensvada mums tur vispār nebija. Mazgāties gajam uz tuvāko ezeru. Starp citu, daba tur ir ļoti skaista — ej, uz kuru pusi gribi, vienmēr nonaksi pie kādas upītes vai ezera.

Edienu gatavojam visam baram (apmēram 30 cilvēkiem) viena liela katla uz ugunsкура bez nojumes.

—Tad jau pagatavot normalu ēdenu bija liela maksla. Droši vien gādijas arī kādi nepatīkami piedzīvojumi šai joma?

—Te nu vareja redzēt, kura meitene prot saimniekot, kura ne visai. Bet vispār ēdiena kvalitāte diezgan liela mēra bija atkarīga no laika apstākļiem. Piemēram, no auzu parsu biežputras kāda lietaina rīta iznaca auzu parsu biežputras sacepums.

—Ko jus darījat brīvā laikā?

—Praktiski brīva laika mums bija ļoti maz. Pamata spēlēm "Parlamentu pret mafiju" — no 12 līdz 2 nakti, un vispār — dzīvojām, kā jau studenti dzīvo.

—Un nu beidzot ķersimies pie nopietnākam lietam — ko tad isti jūs darījat šai prakses laikā?

—Mums bija prakse vairākos priekšmetos. Vispirms bija topogrāfija. Tur uzmērijām muižas apkārtni, tad gājām "piesieties" pie repera, zīmējām karti. Tas bija ļoti interesanti.

Otrs priekšmets — ģeoloģija. Vācām iegu kolekciju, ložņājam pa Česu karjeriem. Mācījāties pēc novērojumiem dabā izprast senos ģeoloģiskos procesus.

Trešais — augsnes zinātne. Tur mēs pētījām un nokartējām mežu augsnes. Tas bija diezgan smags fizisks darbs — vispirms jāizrok metru dziļa bedre, lai varētu paņemt augsnes paraugu, tad var rikoties tālāk.

Ceturtais priekšmets — meteoroloģija. Īsi runājot, varētu apzīmēt tā: vērojām likumsakarības starp klimatiskajiem apstākļiem un dzīvo dabu.

—Tad jau jūs diezgan nopietni esat pastrādājuši?

—Jā, protams. Katras prakses beigās bija jākārto ieskaite. Un nemaz nedomā, ka tā bija tikai tāda niekošanās.

Ir paredzēts izveidot apmēram 20 ha lielu poligonu, kas būtu attālu no rūpniecām un tamlīdzīgiem iestādījumiem, kas to piesārņotu. Tas nepieciešams, lai varētu noteikt piesārņojumu, kas nāk tīri no gaisa un gruntsūdeņiem. Mūsu veiktie pētījumi varētu tikt izmantoti par izejas datu bāzi.

—Kā tu domā, vai visiem patika šī vasara? Un vai tādas prakses vajadzīgas arī turpmāk?

—Visi ir sajūsmā par šo vasaru. Es domāju, ka tāda ir vajadzīga arī turpmāk. Tas nekas, ka fiziski šāds pasākums ir daudz smagāks par, piemēram, sesiju; tas nekas, ka sadzīves apstākļi ļoti slikti — šāda kopā dzīvošana ir ārkārtīgi nepieciešama. Mums ir burvīgi pasniedzēji, labi kursa biedri. Ļoti labi iepazīnām viens otru, pierādām, apnikām, sastrīdējāties, salābām un galu galā laimīgi nodzīvojam šo raibo vasaru.

Tad laikam atliek tikai novēlēt Lienai un viņas kursabiedriem interesantas vasaras arī turpmāk; lai fakultātes vadība atrastu kādu iespēju pabeigt remontu šai vasaras bāzē Lodes muižā, lai studenti tur varētu dzīvot civilizētākos apstākļos.

Protams, ir romantiski dzīvot teltīs, gatavot ēdienu uz ugunsкура, bet tomēr... katrai romantikai ir savas robežas.

Mēs taču gribam iesaļot Eiropā kā civilizēti cilvēki, vai ne?

ILZE STIKANE,
Fizikas un matemātikas fakultātes
studente

KAS NOTIEK OKSFORDĀ?

Senajā un respektablajā Oksfordas universitātē notiek neiedomājamas lietas: 14 gadu laikā 21 students izdarījis pašnāvību un notikuši 254 pašnāvību mēģinājumi. Kāpēc? Dzīve mājīgajā un mierīgajā Oksfordā taču cik vien iespējams rada apstākļus, lai nostiprinātu nervus, nevis mestos ārā pa logu vai liktu cilpu kaklā...

Ierodies Oksforda un sac apskaut tos, kuri pavada šeit savus studenta gadus: katedraļu smailes un kupoli, akmens portīki gotiskajā stila, ieliņas, kas slēgtas automobiļiem, mauriņi. Paradize! Tas ir turistu priekšstats. Universitātes, kura pastāv 7 gadsimtus, studenti, ka arī daži pasniedzēji nosaukuši Oksfordu par "gaļasmašīnu".

Oksforda ir preses uzmanības centrā no tā laika, kad pakaras divas studentes un vecāko kursu students izleca pa logu narkotisko vielu skurbuma. Pēc statistikas datiem — pašnāvību skaits šeit ir daudz augstāks par jauniešu vecuma grupas radītajiem valsti. Psihiatrs Keits Holtons, kas veica izmeklēšanu, nonaca pie secinājuma, ka visa celonis ir stress, kas savukart radies macību grupību un socio problēmu dēļ. Pie tam pēdējo trīs gadu laikā divkaršojies studentu skaits (Oksforda — 14 500), kuri apmeklejuši psihiatrus. Gadas, ka nedeļā arsti pieņem ap 100 studentu. Tā kā Oksforda vienmēr ir valdījis sacensību gars, daudzi no tiem cenšas noslept savu depresiju, kas radusies galvenokārt sliktu atzīmju dēļ vai arī tās lēmēsls ir problēmas majas.

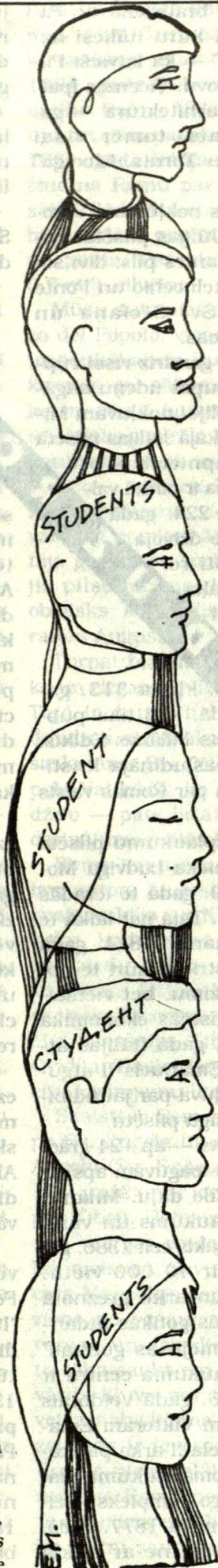
Mūsdienu apmācības stila iespaids students nepatraukti jut intelektuāla naida atmosferu. "Oksforda pasniedzēji nesaprot, ka emocionāla "gaļasmašīna" (A. Š. — apstrāde), caur kuru izlaiž studentus, nav augstu rezultātu garantija," saka Naidzels Haldstons — universitātes studentu padomes viceprezidents.

Pēc Oksfordas Ņū koledžas rektora, doktora Elizabera Hreizera teikta — studentu kritizē par katru nepareizi ielikto komatu. Nemaz nerunājot par domas neskaidru noformulējumu. Šajā gadījumā pasniedzēji studentu nolīdzinās ar zemi, neļaujot viņam teikt kaut vardu attaisnojumam. Pēc Keita Holtona ziņojuma universitātes vadībai piedāvāja samazināt studentu mācību slodzi, vairāk strādājot ar jaunajiem studentiem.

Stresu padziļina arī arejie faktori. Darba tirgus konkurence ir tik stipra, ka Oksfordas diploms nav valrs kā kādreiz prestiža un augstāk apmaksātas vietas garantija. Piemēram, uz katru vakanto vietu Londonas Sītijas bankās pretendē ap 100 cilvēku. Kadru atlasē bankas ir ļoti sīkmainas. Pat brīvdienās studentiem nav laika atpūsties. Visbiežāk brīvdienās viņi strādā zemu apmaksātu darbu advokātu kantoros vai bankās kā izsūtāmie zeni.

Saprotams, ka dažs labs šo Oksfordas "gaļasmašīnu" neiztur. Kaut gan studenti, kam pats velns nav brālis, ne tikai "zubrās", bet spēj arī izklaidēties. Šeit eksistē viriešu klubi, kur apmeklētājus ielaiž tikai smokingos. Gan taisnība, ka tagad pat paši aristokrātiskākie britu studenti sākuši dzīvot bez iepriekšējā vrienīguma un pompozitātes. Uz slavenajām (tām jau ir solids vecums — vairāki gadsimti) ballītēm piektdienās Gridironklubā studenti visbiežāk ierodas džinsos, bet tradicionāli bez dāmām. Vājā dzimuma pārstāvēm ieeja klubā joprojām ir slēgta. Ir arī tādi vakari, kad studenti aizmirst stresu, lietojot alkoholu vai narkotikas, un tas dažreiz beidzas traģiski. Nesen kādos svētkos nomira parlamenta locekļa meita. Universitāte pielika daudz pūļu, lai tiesa tiktu izbeigta. Rektoriāts arī pārdzīvoja stresu!

No ārzemju preses materiāliem tulkojusi
AJA SULTE

(Turpinājums. Sākums "UA" Nr. 1)

Ilgi sēžam Sv. Marka laukumā, skatāmies lielajos baložu baros un domājam par cilvēces vēsturi, kuras liela daļa tika rakstīta te. Vēl apskatām Sv. Toma un Sv. Johanna baznīcas, kuras pelnīti uzskata par "Renesanses Pērlēm". Tās cēlis San Marko. Aplūkojam tur esošo vērtīgo Džovanni Bellini gleznu "Madonna ar bērnu, amoriem un muzikantiem starp svētajiem", kas gleznota 1488. gadā. Apbrīnojām Frari baznīcas šauro torni, lielisko venēciešu gotikas piemēru, kuru 1369. gadā veidojis Jākobs Čelega un viņa dēli.

Savdabīgi un interesanti ir daudzie Venēcijas tilti, starp kuriem pirmajā vietā, mums šķiet, liekams pirmais tilts pār Canal Grande: Ponte Rialta un Riale. Tilts būvēts 1588. gadā. Burvīgs un romantisks likās Ponte delle Tette tilts (kailķermeņu tilts). Agrāk te bijusi prostitūtu krastmala. Lai piesaistītu klientus, meičas staigājušas pusplikas. Interesanti, ka valdība veicinājusi šo sieviešu nodarbību, jo pēc Tassini izteicieniem: "...tas atturot vīriešus no grēka pret dabu".

Venēcijas apskati beidzam galīgi fiziski un morāli noguruši. Ikkatrs solis pa pilsētu atklāja ko jaunu, unikālu. Katra baznīca bija citādāka, katrs pils — mākslas darbs, katrs kanāls ar savu smaržu un gondolām un katrs tilts citādāks. Un to var saaprast — Venēcijas valsts, daudzus gadsimtus un valdīdama pār Vidusjūras piekrasti gan politiski, gan ekonomiski, visas iegūtās bagātības un mākslas vērtības savāca te. Te strādāja arī toreiz labākie mākslinieki, arhitekti un literāti. Labākie meistari un bagātākie ļaudis.

No Venēcijas devāmies uz Paduju, kuras universitāte ir viena no vecākajām pasaulē. Daudz kas te bijis pirmais pasaulē. Jau pirms Galileja ierašanās te nodarbojās ar astronomiju. 1586. gadā Fabijs te izveidoja pirmo Anatomikumu, kas saglabājies vēl tagad. Cinquecento izveidoja pirmo Botānisko dārzu. Ievērojamākās celtnes ir Sv. Antonio baznīca, Salons Pratto della Valle, Pedrochi kafējnīca.

Kādas stundas braucienā no Padujas ir Vicenza, kuru itālieši uzskata par "jocīgu" — kā latvieši Piltēni, bulgāri Gabrovu. Vicenzes īpatnība ir utopiskā arhitektūra — gara, impozantais, tomēr visai patīkamais Zvanu Tornis. "Jocīga" ir pilsētas Rāte.

Vēl pēc stundas nokļūstam Veronā — Romco un Jūlijas pilsētā, kuru krāšņu dara Dantes pils, divi seni tilti: Ponte Castelnechio un Ponte Pietra, kā arī Sv. Stefana un Sv. Džordža baznīcas.

Izbraucot cauri gandrīz visai rūpnieciskajai un Po upes ūdeņu bagātinātajai Ziemeļitālijai nokļūvām Milānā — otrajā lielākajā Itālijas pilsētā (1,677 milj.). Rūpniecības produkcijas ziņā Milāna ir pirmā valstī. Pirms pilsētu 224. gadā ieņēma romieši, te dzīvoja ķelti, taču par isti romisku pilsētu tā sāka veidoties tikai XI gs. Vispārpa-

zistama tā kļuva 313. gadā, kad tika publicēts Milānas Edikts, kas pasludināja kristīgo ticību par Romas valsts reliģiju.

Sevišķu uzplaukumu pilsēta piedzīvoja valdnieka Ludviga Moro laikā, kad 1499. gadā te ieradās Leonardo da Vinči. Tajā pat laikā te strādāja arī Bramante. 1814. gadā pilsētu ieguva austrieši, kuri te nodibināja dzelzs režīmu, bet vienlaikus ievērojami attīstījās ekonomika un māksla. 1859. gadā Itālijas atjaunotājs karalis Emanuels II atguva Milānu un tā kļuva par jaundibinātās valsts nozīmīgu pilsētu.

Milānā bija karsts — ap +24 grādi pēc Celsija, un mēs paguvām apskatīt tikai tās centrālo daļu. Milānas centrs — Doma laukums un varens Doms. Doms sākts celt 1386. gadā. Pašreiz tajā ir 40 000 vietu. Simtiem torniņu un arku greznotā milzu celtnē ir vēlās gotikas atdarinājums, t.s. "liesmojošās gotikas" paraugs, Doma laukuma centrā ir Ercile Rosas 1896. gadā veidots piemineklis karalim Viktoram Emanuelam II. Emanuela II arka patīkami kontrastē ar Doma laukuma plašumu. Šo savdabīgo kompleksu veidojis Giuseoe Mengoti 1877. gadā. Tā ir krustveida celtnē ar stikla

jumtu. Pašreiz tā ir pilsētas kultūras un laicīgo aktivitāšu centrs. Te daudz kafējnīcu, modernas ēdnīcas, grāmatveikali...

Izējot cauri Arkai, nokļūvām Skalas laukumā, kur atrodas Skalas teātris, kas celts 1381. gadā pēc Bernabo Viskonti sicvas (!) projekta.

Vēl pagūstam apskatīt milzīgo Sforcas pils kompleksu. Lidz pat šai dienai pils ir viena no greznākajām karaļu pilīm Itālijā.

Tās izdaiļošanā piedalījās Leonardo da Vinči un Bramonte.

Sestās ceļojuma dienas vakarā patīkamu naktsvietu sameklējām Sirmiones kempingā pie Gardas ezera — viena no jaukākajiem ezeriem pasaulē. Ezers radies leduslaikmētā, impozantai gala morēnai aizsprostojot puslokā ieleju, pa kuru nāk Alpu ūdens. Tāpēc ezers ir ļoti dziļš — 346 m. un to ieskauj stāvas klintis, kuras vietumis ir pat kilometru virs ūdens. Ezera krastos Alpu aizvējā klimats ir maigāks nekā citur Ziemeļitālijā. Šeit aug oleandras, kuras ar savu sudraba zaļumu patīkami kontrastē ar cipresēm kalnu virsotnēs.

Sirmiones pussala dziļi iestiepjās ezerā un tajā senlaikus meklēts glābiņš no barbariem. Pussalas pašā galā ir arheoloģisks parks, kurā jau ziedēja fosālijas un pumpurus valā vērt taisījās magnolijas un lauru koki. Jauks bijs skats pāri ezeram un kalnu nogāzēs sakāpušajiem ciemiem, kuru sarkanie jumti bija redzami tālu jo tālu.

Žēl bija braukt prom no Gardas ezera, bet mūs sagaidīja Vigarano maratons. Ak, kas tur bija par skriešanu! Ak, kas par jauku laiku! Ak, kas par vīna dzeršanu, ko pēc distances beigšanas laipni piedāvāja organizatori!

Vienu pēcpusdienu vēl varējām vēltīt ļoti senas itāļu pilsētas — Ferari — apskatei. Ferari dēvē par "Itāļu humānisma pērli". Šī pēcpusdiena bija emociju, vēstures un kultūras pārbagāta. Pilsētas sirdi 1385. gadā uzcelta Castello Estense pils un Torre della Vittoria, kā arī Palazzo del Comune. Otru tik senatnīgas noskaņas apņemtu pilsētu neesmu redzējis. Pilsētā bijām arī 1863. gadā dibinātajā Alpinistu klubā, zinādami, ka itāļu alpinisti ir

VISI CEĻI VED UZ ROMU

slaveni pasaulē.

Tajā pat dienā pēc grandiozās maratona Iepošanas devāmies uz Florenci. Pa ceļam vajadzēja pārvarēt Apenīnu kalnus. Tas bija varens brauciens pa likloču ceļiem, kur brīžam neizdevās mūsu lielo mašīnu likumos iegriezt. Vajadzēja kāpties atpakaļ un mēģināt no jauna. Interesanti, ka te bija vienīgā reize, kad ceļā dziedājām. Varbūt tas bija lielas spriedzes dēļ, vērojot bezdibēnus mūsu ceļa malās. Bet varbūt Florences un Romas gaidās...

Florence centrā piestājām nakti un veicām nakts ekskursiju pa pilsētu, kas Arno upes krastos dibināta pirmajā gadsimtenī pirms mūsu ēras, sākumā bijusi amatniecības, tirdzniecības un kapitāla centrs, bet vēlāk arī mākslas krātuve, zinātnes un izglītības šūpulis, literārās itāļu valodas dzimtene. Liels iespaids te bija bagātajai Mediū ģimenei. Florence ir Itālijas renesanses mākslas šūpulis. Te uzturējās un strādāja Dante, Leonardo da Vinči, Mikelandželo. Sv. Marijas katedrāle ir viena no lielākajām pasaulē. Tā celta gotiskā stilā 1296. gadā. Ilgi paliks atmiņā tas, ko pārdzīvojām un redzējām šajā ipatnējā nakts pastaigā.

Kāda tu būsi, Roma?— šķiet, domāja katrs, braucot pa Apenīnu pussalu. Reizē ar gaismu nokļuvām uz Via Cassia, bet pēc tam pa Via Claudia tieši Romas centrā. Kaut arī bija agrs rīts, mūs pārsteidza rosīga kustība. Laikam jau ļaudis steidzās uz darbu. Visu ielu malās un pat uz trotuāriem novietotas mašīnas, kas traucē braucējus un gājējus. Agrāk brīnījāmies, cik veikli, neievērojot satiksmes noteikumus, brauc šoferi Tbilisi, bet romieši visu redzēto pārspēj desmitkārt. Velosipēdisti, motociklisti un mopēdu vadītāji vispār neievēro nekādus noteikumus un brauc, virtuozī manevrējot starp automašīnu plūsmām.

Roma ir viena no nedaudzajām senām pilsētām, kura precīzi zina savu dibināšanas datumu. Tā dibināta 753. gada 21. aprīlī pirms mūsu ēras un to veicis vilku mātes barotais un izaudzinātais Romuls. Līdz 510. gadam Romā valdīja cari, bet pēc tam, republikas laikā līdz 30. gadam — konsuli. Un beidzot līdz mūsu ēras 476. gadam — imperatori. Šajā gadā iebrukušie goti gāz pēdējo imperatoru Romulu Augustu

un likvidē kādreiz vareno Romas valsti. Turpmāk pilsēta pārdzīvo vairākus iekarotājus, līdz beidzot 1084. gadā Roberts galīgi izposta antiko Romu. Vēlāk uz antiko celtnu drupām paceļas jauni cietokšņi. 1861. gadā Itālijas parlaments pasludina Romu par valsts galvaspilsētu. Pēdējā pasaules karā Roma bija atklātā pilsēta, kas to paglāba no posta. Pašreiz Romā dzīvo ap 3,7 milj. cilvēku.

Mūsu auto piestāj netālu no Pjazzo del Popolo, viena no plašākajiem un jaukākajiem Romas laukumiem, ko pag. gs. sākumā projektējis Valaders. No šī laukuma uz Kapitoliju iet Romas centrālā iela Via del Corso. Laukuma malā ir Santa Maria del Popolo — baznīca, kas uzcelta Nerona apbedīšanas vietā, jo citādi nevarējuši nomierināt Romas dedzinātāja garu, kas spokojuies un traucējis pilsētniekus. Laukuma centrā obelisks, ko uz Romu atvedis imperators Augusts.

Turpat blakus apskatām skaistāko un elegantāko Romas parku Pinčo. Tajā ir daudz lielisku statuju un daudzas strūklakas. No parka labi saskatāms Sv. Pētera baznīcas kupols Vatikānā, ko veidojis Mikelandželo — pats lielākais cilvēka roku darinājums svētās Romas debesis.

Pirms ieraugām Tibru, apskatām imperatora Augusta mauzoleju. Augusts valdīja ap Kristus dzimšanas laiku, kad Romas vareņība sasniedza ziedu laikus. Šajā laikā īpaši uzplauka latīņu literatūra. Romā skanēja Cicerona, Virgilija, Lukrēcija, Horācija, Tibulas, Propēcija, Ovidija, Tacita, Livija un vēl daudzu citu ievērojamu literātu balsis.

Skaisti ir Romas vecie tilti. Ejam pa Sv. Eņģeļa tiltu uz Kastelo Sant Angelo (Sv. Eņģeļa pils). Tilti celts 134. gadā un ir viens no vecākajiem pār Tibru. Balustrādes un statujas tilta margās veidojuši Bernini skolas meistari. Savulaik pils celta kā cara Mauzoleja kapavieta, un tā bija viens no pasaules brīnumiem. Tik varena no garndioza tā bija. Vēlāk to sāka saukt par Mauzoleju un šis vārds kļuva par apzīmējumu tāda veida apbedījuma vietām. Pēc Koližeja tas ir ievērojamākais antīkās Romas piemineklis. 590. gadā, pasargājot Romu no mēra epidēmijas, te nolaidies eņģelis, un kopš tā laika celtni sauc par Eņģeļu pili. Vēl

vēlāk pils kļuva par stipru cietoksni un cietumu, kurā savulaik ieslogoti pat varai nepaklausīgi pāvesti.

Pa Via della Conciliazione nokļūstam Vatikānā, kas kopš 1377. gada ir pāvestu rezidence. Pašreiz tur valda poļu tautības pāvests Jānis Pāvils II, kas tika ievēlēts 1978. gadā. Viņš ir pirmais netāļu tautības pāvests kopš vairāk nekā četriem gadsimtiem. Sākot ar 1929. gadu, Vatikāns ir neatkarīga valsts.

Vatikāna centrs ir Sv. Pētera baznīca. Kā zināms, Nerons lika sist krustā apustuli Pēteri. Pēteri apglabāja līdzās Nerona cirkam. Imperators Konstantīns kapa vietā lika uzcelt jauku baznīciņu, kura vēlāk kļuva par vienu no pasaules brīnumiem — katoliskās baznīcas lielāko celtni pasaulē. Pašreizējā baznīca celta 176 gadus. Mainījās arhitekti un mākslinieki, līdz beidzot galīgo izveidojumu projektēja 70 gadus vecais Mikelandželo.

Pārņem ipatna sajūta, sperot kāju Sv. Pētera laukumā pirms baznīcas. Trūkst vārdu. Šķiet, ka ansambli sakopota visa pasaule, te ir pasaules centrs, te viss ir lielisks, te ir tikai tīras cilvēku jūtas. Maderno 1613. gadā un Brenini 1675. gadā veidotās strūklakas apbrīnojami harmoniski iekļaujas milzīgajā laukumā.

Ar lielu bijību iecejam baznīcā. Rit dievkalpojums, kurā piedalās garīdznieki no visas pasaules. Baznīcas galvenais altāris uzstādīts tieši zem kupola un virs Sv. Pētera kapa. Tā priekšā visu diennakti deg 95 lampioni. Virs altāra karājas pasakainais Bernini darinātais baldahins. Tas uzstādīts uz četrām bronza darinātām vitām kolonnām. Pirmajā kapellā ir viens no labākajiem Mikelandželo darbiem — statuja Pieta. Plašā baznīcas telpa viscaur izgreznota un dekorēta statujām, mozaikām, gleznām. Šķiet, te kopā savienotas daudzas baznīcas.

Diemžēl, slavenā Sikstīnas kapella bija slēgta, to remontē.

No baznīcas iznācām mazliet apstulbuši un krietni pārsteigti. Kaut ko tādu gan negaidījām! Tas ir pāri cilvēka fantāzijai!

(Turpinājums sekos)

Literatūra, kuru iespējams iegādāties LU grāmatu galdos:

Atb. red. D. Ivļevs. Slāvu filoloģija. Zinātniskie raksti, 582.(1) sēj.

Atb. red. I. Vedīns. Filozofija. Vispārējās un lietišķās metodoloģijas problēmas. Zin. raksti, 585. sēj.

B. Tabūns. Latviešu literatūrvēstures. Mācību līdzeklis.

O. Krastiņš, I. Krūmiņš. Izlases metode. Mācību līdzeklis.

D. Kļaviņš. Darbu kompleksa izpildes organizācija. Mācību līdzeklis.

J. Logīns, J. Drēģeris. Bioorganiskā ķīmija, 1. Mācību līdzeklis.

H. Kalis. Ausarbeitung und Anwendung der Spezialien Numerischen Methoden zur Losung der Probleme der Mathematischen Physik, Hydrodynamik und Magnetohydrodynamik.

V. Kincāns. Структура понимания. Курс лекций в герменевтическом круге.

Sast. D. Cēdere, J. Logīns, D. Silarajs. Organiskā ķīmija. Praktiskie darbi LU bioloģijas bakalaura studijām. Atk., papildināts izd.

Sast. J. Lasis, G. Libermanis. Mikroekonomika. Makroekonomika. Kursu programmas.

S. Bāliņa. Matemātika ekonomistiem. Programma un kontroldarbi 1. semestrim.

Sast. A. Builis. Skolvadības pamati. Darba programma akadēmiskajām studijām.

Sast. V. Bikse. Ekonomikas teorija. Kursu programma. LU neekonomikas

specialitāšu studentiem.

Sast. V. Smilgānis. Tiesību zinātņu (1810) specialitātes mācību prakses programma 7. semestra studentiem LU Prokuratūrā.

LU klubs "Universitātes Sports". Sporta pasākumu nolikumi 1993./94. m.g.

Sast. M. Strads. Latīņu valodas gramatikas elementi paradigmās. Met. norādījumi.

Sast. D. Paukšena, Z. Raciborska. Profesors Teodors Celms. Bibliogrāfiskais rādītājs.

Pedagoģijas un psiholoģijas katedra. Akadēmiskās un profesionālās izglītības problēmas. Doktorantu lasījumi.

G. Ebels. Keep the Constitution in Latvia.

ua **SVEICAMI**

3. Berta — sens augšvācu vārds berah (sens vācu vārds perchtan) — spidošs, slavens, pirmo reizi fiksēts 1829. g. Ēdolē, Kurzemē.

Bella — lat., itāļu, spāņu valodā bella — skaista, pirmo reizi fiksēts 20. gs. 1. cet., Alūksnē.

4. Dzintra —> Dzintars (latviešu vārds dzintars), pirmo reizi fiksēts 1922. g. Rīgā.

Dzintars — latviešu vārds dzintars, pirmo reizi fiksēts 1922. g., Rīgā.

5. Klaudija —> Klaudijs (lat. Claudius — romiešu dzimtas vārds; claudus — klībs, sakropļots), pirmo reizi fiksēts 19. gs. beigās, Rīgā.

6. Maigonis —> Maiga (latviešu valodā maigs), pirmo reizi fiksēts 1908. g., Rīgā.

Magnuss — lat. magnus — liels, varens, pirmo reizi fiksēts 1507. g., Rīgā.

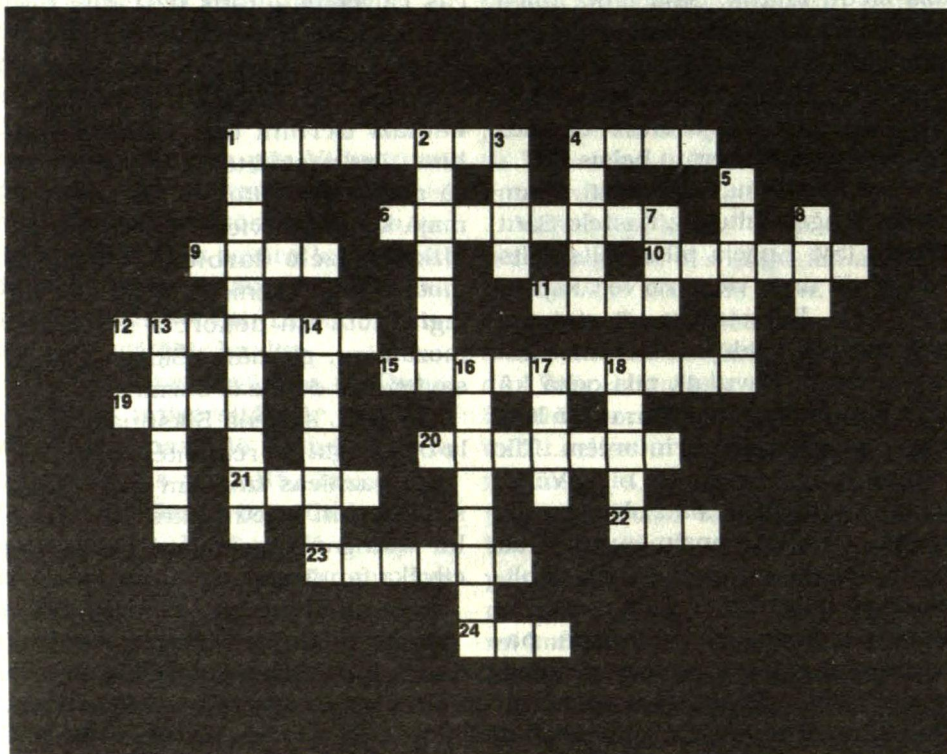
7. Regina — lat. rēgēna — karaliene, pirmo reizi fiksēts 1609. g., Rīgā.

Ermīns —> Hermanis (sens augšvācu vārds heri — karaspēks, tauta + man — vīrs), pirmo reizi fiksēts 1969. g., Rīgā.

8. Ilga — latviešu valodā ilgas, pirmo reizi fiksēts 19. gs. beigās, Krustpīlī.

(Turpinājums 16. lappusē)

ua **PALAUZI GALVUI**

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Horizontāli: 1. J. Janševska romāns. 4. "... un vārds!" 6. Zieda sastāvdaļa. 9. Angļu filozofs, apgaismotājs. 10. Kukainis ar cietiem spārnem. 11. Ūdensmeita. 12. Grieķu filozofs (5. gs. p.m.ē.) 15. Lielvalsts galvaspilsēta. 19. Dzert. 20. Latviešu māksliniece (1922) 21. Ūdens krātuve. 22. Garastāvoklis. 23. Salauzt, saplēst. 24. Signāls nelaimes gadījumā.

Vertikāli: 1. Tautas valdība. 2. R. Paula melodija. 3. Priežu dzimtas koks. 4. Negaisā. 5. Latviešu māksliniece (1939) 7. Sievietes vārds. 8. Pricika izsauciens Latīņamerikas tautām. 13. Stacija dzelzceļa līnijā Rīga—Jelgava. 14. Kaķu dzimtas dzīvnieks. 16. Tēls brāļu Kaudziņu romānā "Mērnieku laiki". 17. Ēka. 18. Sarīkojumu deļa.

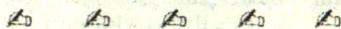
Latvijas Universitātes rektoram

CIEŅĀMAIS PROFESOR!

1993. gada 19.—21. maijā notika starptautiska konference "Majakovskis uz 21. gadsimta robežas", kurā piedalījās jūsu Universitātes Filoloģijas fakultātes pasniedzēji — profesors D. Ivļevs, docentes L. Sproģe un N. Kononova. Viņu ziņojumi demonstrēja augstu zinātnisku līmeni, krievu literatūras vēstures un Majakovska daiļrades problēmu kvalitāti.

Izsakām pateicību D. Ivļevam, L. Sproģei, N. Kononovai par interesanto ieguldījumu Majakovska simtgades konferencē un ceram uz turpmāku sadarbību.

A. Gorkija varda nosauktā Pasaules literatūras institūta direktora vietnieks P. PAĻJEVSKIS

22 year old American boy from New Jersey U.S.A. is looking for students in Riga to live with (food and room) in exchange for friendship and English lessons with Latvians for this school year. Write to Helma Vuškane

Daugavas 15 — 2

Baldone

Rīgas rajons

LV — 2125

as soon as possible.

We are two American girls of 23 and 25 years old. We want to make friends with Latvians in Riga. We want to learn about your culture and have fun going out in the day and the night.

Contact us — Caroline and Diana — through Helma Vuškane

Daugavas 15 — 2

Baldone

Rīgas rajons

LV — 2125

LU struktūrvienību vadītājiem

LU Astronomiskā observatorija par nelielu samaksu piedāvā Universitātes struktūrvienībām telpas zinātnisku semināru (līdz 30 cilvēkiem) rīkošanai Candra ielā 1 (blakus Zaslauka stacijai, satiksme ar vilcienu, 7. trolejbusu, 2. tramvaju).

Semināru laikā jūsu rīcībā būs auditorija ar kodoskopu, diaproskopu un videomagnetofonu, vestibils stenda referātu izvietojšanai, veranda ar kafijas galdu starpbrīžos, kā arī skaists darzs pastaigām un kuluaru sarunu risināšanai.

Semināri iepriekš piesakāmi LU AO vai pa telefoniem 223149 vai 614113 Jurim Žagaram vai Ilgonim Vilkam.

AO zin. vad. J. Žagars

FOLKSVĀGENA FONDS

Folksvāgena fonds nodomājais finansēt macību gramatu tulkošanu un izdošanu Baltijā, tai skaitā arī Latvijā. Planots partulkot aptuveni 100 macību grāmatas, tādēļ fakultātem ļoti steidzami jāiesniedz macību daļa (tas, kuras to vēl nav izdarījušas) priekšlikumus, kuras grāmatas ir jātulko un jāizdod.

Bez šīs programmas Folksvāgena fonds iecerējis atbalstīt arī stipendijām (aptuveni 200 DM mēnesī) 50 vislabākos mācībniekus, lai aizkavētu viņu aiziešanu strādāt uz dažādām privātfirmām.

(Turpinājums no 14. lappuses)

9. Bruno — sens augšvācu vārds brunna — brunmatis; brunais (=lācis), pirmo reizi fiksēts 19. gs. beigās, Adāžos, Vidzemē.

Telma — grieķu valoda telma — stavošs ūdens, purvs, zemiene; grieķu valodā thelema — griba, pirmo reizi fiksēts 20. gs. 1. ceturksnī, Rīgā.

10. Jausma — latviešu valodā jausma, pirmo reizi fiksēts 20. gs. 1. ceturksnī, Rīgā.

Albertine —> Alberts —> Adalberts (sens augšvācu vārds adal — dižciltīgs + berahht — spidošs, slavens), pirmo reizi fiksēts 1895. g., Vidzemē.

11. Signe — sens skandināvu vārds signhi — uzvarētāja, pirmo reizi fiksēts 1925. g., Rīgā.

Signija —> Signe, pirmo reizi fiksēts 1973. g., Liepājā.

12. Erna —> Ernestine —> Ernests (sens augšvācu vārds ernust — nopietnība, centība), pirmo reizi fiksēts 1687. g., Liepājā.

Evita —> Eva (ebreju valodā havva — dzīve, dzīvības devēja), pirmo reizi fiksēts 1924. g., Ventspilī.

Eva — ebreju valodā havva — dzīve, dzīvības devēja, pirmo reizi fiksēts 1609. g., Rīgā.

13. Iza —> Izabella (ebreju valodā isebel — neskartā; —> Elizabete — franču, spāņu, portugāļu forma), pirmo reizi fiksēts 1919. g., Lielvārdē, Vidzemē.

Izabella —> Elizabete ebreju valodā ēlisheba — dievs ir mans zvērests; ebreju valodā isebel — neskartā), pirmo reizi fiksēts 1877. g., Rēzeknē.

14. Sanita — droši vien no latīņu valodas sanitas — veselība, pirmo reizi fiksēts 1933. g., Rīgā.

Santa — lat. sāntus — svēts, pirmo reizi fiksēts 19. gs. beigās, Liepājas raj.

Sanda —> Aleksandra —> Aleksandrs (grieķu valodā alexo — atvairā + apēr — virs, virietis, t.i., viru aizstāvis vai cilvēku aizstāvis); franču rakstniece Žorža Sanda, pirmo reizi fiksēts 19. gs. beigās, Vidzemē.

15. Sandra —> Aleksandra —>, pirmo reizi fiksēts 1937. gadā, Rīgā. Gunvaldis — latv. valodā guns + valdit, pirmo reizi fiksēts 1922. gadā, Rīgā.

16. Asja —> Anastasija —> Anastasijs (grieķu val. anastasis — augšamcelšanās); tēls Aspazijas lūgā "Vaidelote", pirmo reizi fiksēts 19. gs. beigās, Vidzemē.

Asnate — eģiptiešu val. Asnate — dieviete Netai piederoša; tēls Raiņa lūgā "Jāzeps un viņa brāļi", pirmo reizi fiksēts 1940. gadā, Rīgā.

17. Vera — lat. vera — patiesā; kr. val. vepa — ticība, pirmo reizi fiksēts 1876. gadā, Rēzeknē.

Vaira — latv. val. vairot vai vairities, pirmo reizi fiksēts 20. gs. 1. ceturksnī, Rīgā.

Vairis —> Vaira, pirmo reizi fiksēts 1930. gadā, Valmierā.

18. Liesma — latv. val. liesma; tēls Aspazijas lūgā "Ragana", pirmo reizi fiksēts 1900. gadā, Aizputē, Kurzemē.

"Universitātes Avīze"

Redaktore Ilze BRINKMANĒ

Tekstu rediģē: Ginta LUKŠEVICA, Linda VAITS

Tekstu ievada: Ilze JOZEPA, Ilze STIKĀNE

Ar datoru "Macintosh SE" tekstu saliek: Ilmārs LAUBERTS

Komercjautājumus kārtā Aldis ZELMENIS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 8. telpa, Rīga, LV-1586

Tālrunis: 222944

"UA" iespiesta firmā "Druka", Jelgavā, tel. 22927, 28010

Reģistrācijas apliecības Nr. 535

Laikraksts iznāk divas reizes mēnesī. Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta. Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.